

MÜCKE, Pavel. *Šťastnou cestu...?! Proměny politik cestování a cestovního ruchu v Československu za časů studené války (1945-1989)*. 1. vydání. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2017. 399 stran. ISBN 978-80-741-5149-1.

Lucie Rajlová

Za poslední dva roky s blížícími se oslavami 100. výročí založení Československé republiky, bylo vydáno mnoho publikací, věnujících se jednotlivým tematickým celkům soudobých dějin. Snadno by tak mohla zapadnout i kniha, která si zaslouží více pozornosti, a to nejen ze strany odborné veřejnosti, ale i ze strany zájemců z široké veřejnosti. Touto knihou je monografie s názvem *Šťastnou cestu...?! Proměny politik cestování a cestovního ruchu v Československu za časů studené války (1945-1989)*. Publikace vyšla v nakladatelství Nová tiskárna Pelhřimov, v roce 2017. Autorem knihy je soudobý historik Pavel Mücke, jenž aktuálně vyučuje na Fakultě humanitních studií UK a také zastává pozici zástupce ředitele Ústavu soudobých dějin AV ČR v Praze. Text knihy vznikl v rámci grantového projektu GA ČR s názvem „Malé“ a „velké“ *dějiny českého/ československého cestování a cestovního ruchu (1945-1989)*. Cílem publikace byla snaha rámcově poskytnout náhled do problematiky cestování a cestovního ruchu v Československu na pozadí studené války (zhruba mezi lety 1945 až 1989) a to z pohledu politických dějin (či dějin politik).

Dílo disponuje kvalitní a širokou pramennou základnou. Autorovými stěžejními prameny byly zejména archivní fondy. Spektrum užití těchto fondů je velmi rozsáhlé. Převládají zejména dokumenty uložené v Národním archivu. Primárně se jedná například o fondy vrcholných orgánů KSČ: KSČ – Ústřední výbor 1945-1989, Praha; Ministerstvo dopravy; Ministerstvo zahraničního obchodu (1945-1989); Úřad předsednictva vlády – tajná spisovna; Úřad předsednictva vlády – běžná spisovna. Klíčovým se stal mimo jiné i fond Ministerstva vnitřního obchodu, který je sice přístupný pro badatelské účely, avšak nezpracovaný. Autor nadále pracoval s dobovými dokumenty – s tiskem, literaturou (vydanou před rokem 1989), filmografií a televizní tvorbou a edicí dokumentů

Rádia Jerevan. Dále je zpracováno velmi rozsáhlé množství vzpomínkové a memoárové literatury, článků, monografií a přehledových prací. Opomenuta nezůstala ani podstatná zahraniční díla vztahující se k vybranému tématu. Spolu v kombinaci se zpracovanými sbírkami orálněhistorických rozhovorů se jedná o zcela ojedinělou publikaci, věnující se tématu cestování a cestovního ruchu v Československu a jeho proměn.

Publikace je rozdělena na několik částí, po úvodu následující dvě stěžejní kapitoly s názvy – *Historický kontext aneb cestování a cestovní ruch jako politikum* a *Praktické dopady politik cestování a cestovního ruchu*, které jsou posléze děleny do několika menších úseků a na závěr epilog – *Epilog či závěr? Nad peripetiemi a významy politik cestování a cestovního ruchu v soudobých dějinách*. Úvodem se autor věnuje vysvětlení pojmům a jejich kvalifikaci a užití v textu. V první polovině publikace se autor snaží komplexněji popsat a zpracovat základní rámce politického dění ve vztahu k dějinám mobilit. Jedná se postupně dle podkapitol například o dobové myšlenkové koncepty a ideje uplatňované v tuzemské teorii a praxi, dále pak o nastínění základních institucionálních struktur a jejich předních aktérů, odborný výzkum daného tématu, zamyšlení nad dopady etnických, národnostních a národních aspektů, vztahů Češi vs. Němci, Slováci vs. Maďaři, či pouze Česko-slovenskými vztahy, které tvoří specifickou a souběžně klíčovou kapitolu v dané problematice. Blíže jsou zde představeny také geografické a dopravní rámce a mezinárodní aspekty cestování a cestovního ruchu. Tato část je zakončena zásadními výstupy normotvorné činnosti, v podobě legislativních norem a nařízeních pro dané období. Druhý úsek knihy je opět tematicky velmi obsažný. Jak sám autor v úvodním odstavci uvádí, téma je široké a pestré a předkládaný text je snahou postihnout pouze nejdůležitější „střety“ koncepční teorie, každodenní praxe a onu pomyslnou „výheň“ utváření politik.¹ Zde nalezneme jednu z možných variant periodizace daného tématu. Následně jsou v devíti chronologicky řazených podkapitolách, v období let 1945–1989, podrobněji představeny vybrané tematické oblasti a jejich proměny, či konstanty politik cestování a cestovního ruchu sledovaného období, například *Počátky „oteplení“ v mezinárodních vztazích (1954-1965)*, *Důsledky invaze a federalizace (1968-1971)* či závěrečná část *V časech „(pře)stavby“ aneb cesty mezi reformou a (r)evolucí (1985-1989)*.

Po celou dobu je zároveň text doprovázen dobovými anekdotami, typu: *„Lenin byl marxista, Stalin byl sadista a Chruščov je turista,“² či „Víte, proč do-*

¹ MŮCKE, Pavel. *Šťastnou cestu...?! Proměny politik cestování a cestovního ruchu v Československu za časů studené války (1945-1989)*, Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2017, s. 126.

² MŮCKE, Pavel. *Šťastnou cestu...?! Proměny politik cestování a cestovního ruchu v Českoslo-*

*šla z Holandska na Pražský Hrad velická zásilka dřeváků? Antonín Novotný chtěl, aby to alespoň na Hradě klapalo.*³ Což do určité míry zvyšuje atraktivitu textu pro běžného čtenáře. Možno tento počín také vnímat jako odpovídající náhradu za chybějící fotografický a obrázkový přílohový materiál.

Kladem celé publikace je velice podrobný poznámkový aparát. Mnohé informace uvedené tzv. „pod čarou“ jsou velmi užitečné a dokreslují autorovo sdělení v textu a umožňují rozšířenější zasazení do dějinného a společenského kontextu. Kniha je doplněna také o seznam zkratek. Nechybí rovněž ani rejstříky, a to jak jmenný, který je doplněn u jednotlivých jmen o dataci osob (rok narození, rok úmrtí) a následně rejstřík místně-geografický, s více než 200 místy. Autor jednotlivé geografické pojmy dále upřesnil, např. Rangún (město, Barma) či Schirnding (hraniční přechod, východní Bavorsko, Německo) apod.⁴ Všeobecně lze považovat knižní novinku historika Pavla Mückeho za velmi zdařilou, která zaslouží pozornost nejen odborných kruhů, ale i široké veřejnosti a neměla by zapadnout v záplavě novinek, které se v této době objevují na knižních pultech.

vensku za časů studené války (1945-1989), Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2017, s. 189.

³ MÜCKE, Pavel. *Štátnou cestu...?! Proměny politik cestování a cestovního ruchu v Československu za časů studené války (1945-1989)*, Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2017, s. 218.

⁴ Rejstřík místně-geografický, In: MÜCKE, Pavel. *Štátnou cestu...?! Proměny politik cestování a cestovního ruchu v Československu za časů studené války (1945-1989)*, Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2017, s. 393-399.